

„Soms redt een kind uit een crimineel milieu het wel”

Margit Spaak

Opgroeien in een crimineel milieu of een criminele wijk leidt er niet automatisch toe dat kinderen uit die omstandigheden zelf ook in de criminaliteit terechtkomen. Het slechte voorbeeld dient soms als motivatie om er zelf niet aan te beginnen.

Dat blijkt uit onderzoek waarop criminoloog Sheila Adjiembaks woensdag aan de Open Universiteit in Heerlen promoveert. "(On)gemerkt bijzonder" vertelt de levensverhalen van twintig zogenaemde resisters, mensen die geen criminele carrière hebben, maar wel in een crimineel milieu zijn opgegroeid. Dergelijk onderzoek op basis van levensverhalen is tot nu toe alleen in de Verenigde Staten eerder gedaan.

Adjiembaks vond vier vrouwen en zestien mannen in de leeftijd van 19 tot 49 jaar die hun verhaal wilden vertellen. „Wel allemaal anoniem, want een deel van hen heeft gewoon nog contact met familie en vrienden in de criminaliteit. Maar ze hebben een manier gevonden om zich daar niets van aan te trekken. Ze weten waar ze zelf staan en daar kunnen ze mee omgaan", aldus de promovenda.

Brabantse "Mo": „Dat dealen, dat is echt het laatste dat ik zou doen, ook al verdien je daar 1000 euro per dag mee. (...) Ik zou niet heel de dag in de auto willen zitten, rondjes rijden. Heel de tijd achteromkijken of de politie jou ziet. En die kans is natuurlijk heel groot dat je gepakt wordt, dat sowieso."

Adjiembaks was ruim zes jaar met haar onderzoek bezig. In die tijd is geen van haar proefpersonen alsnog zelf in de criminaliteit terechtgekomen. „Ze zijn de tienerjaren al voorbij. Dat is meestal de piek in de verleiding om zelf ook het verkeerde pad op te gaan. En ze hebben allemaal een gewoon maatschappelijk leven. Ze werken bijvoorbeeld in het onderwijs, de maatschappelijke

zorg of de scheepvaart."

Talent

Volgens de onderzoekster hebben kinderen die in een criminele omgeving opgroeien te kampen met vier grote opgaven: ze leven in twee werelden, weten dat ze anders zijn dan anderen, worden eerder volwassen en moeten omgaan met verleidingen. Zaken die meehelpen om niet zelf af te glijden zijn het hebben van talent, bijvoorbeeld voor sport of leren, en het krijgen van erkenning en waardering van anderen, bijvoorbeeld van leraren op school. Schaamte over het gedrag van je eigen groep helpt eveneens mee.

Adjiembaks. beeld Avans Hogeschool

Zo zegt "Danny", zoon van een beruchte drugshandelaar, in het proefschrift: „Kijk, hij denkt dat alles te koop is. (...) Eigenlijk heeft hij mij laten zien hoe het niet moet. (...) Hoe je niet met je gezin om moet gaan. Dus ik zou niet vast willen zitten en dan, eh mijn kind op bezoek willen. Ik zou zelf door de grond gaan."

Maar dat wil nog niet zeggen dat Danny of een ander niet meer met zijn vader en moeder omgaat. „Je afkomst verloochen je niet zomaar. Je bent opgegroeid met die ouders en die broers.

Sommige resisters hebben dat geaccepteerd. Ze willen dichtbij blijven en toch op afstand staan", zegt Adjiembaks.

Risicogeval

Geen van de mensen die zij heeft gesproken doet nog moeite om gezinsleden of vrienden te bewegen uit de criminaliteit te stappen. „Dat is een gepasseerd station."

Adjiembaks pleit ervoor dat hulpverleners beter zoeken en luisteren naar de verhalen van kinderen uit een crimineel gezin of uit een criminele omgeving. „Tot nu toe worden zulke kinderen bijna altijd benaderd als een risicogeval. Dat ze ook crimineel worden. Maar er zijn dus ook anderen. Resisters houden hun levensverhaal doorgaans streng geheim, maar het is de moeite waard om ernaar te zoeken. Het kan inspirerend zijn voor kinderen die in soortgelijke situaties zitten."

„Resisters” houden hun levensverhaal doorgaans streng geheim”

